

دانشگاه هرمزگان

دانشکده ی علوم انسانی پردیس دانشگاهی قشم

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته زبان و ادبیات فارسی

عنوان:

**کودک و مفهوم کودکی در فرهنگ و ادبیات عامیانه استان
هرمزگان
(با تکیه بر جزیره قشم)**

استاد را هناما:

دکتر مصطفی صدیقی

استاد مشاور:

دکتر اسداله نوروزی

نگارش:

مسعود هوشیار

اسفند 91

چکیده

در این پژوهش سعی بر آن است آنچه که به صورت کتبی و شفاهی درباره کودک و ادبیات کودک در جزیره قشم وجود دارد، جمع آوری شود تا جایگاه کودک در آداب، رسوم و ادبیات این منطقه پرداخته شود. برای این امر از دو روش تحقیق میدانی و کتابخانه ای برای یافتن مفهوم کودکی در فرهنگ و ادبیات عامیانه جزیره قشم استفاده شده است. برای این کار موضوع هایی همچون انتظار تولد کودک، لالایی های دوران کودکی، شعرها، جشنها، اشعاری که در رابطه با کودک سروده می شود، بازی های کودکان محلی، مکتب خانه ها، طب سنتی مربوط به کودکان گردآوری و تدوین گردید. کودک از تولد تا وقتی که به مکتب خانه می رود، با آداب و رسوم و ادبیاتی مواجه است که ریشه در باورهای آیینی و نیز عناصر اقلیمی قشم دارد که از شعرها و لالایی ها و قصه تا بازی ها و درمان بیماری ها را در بر می گیرد.

واژگان کلیدی: کودک – جزیره قشم – ادبیات عامه – آداب و رسوم

هو العزيز

سپاس و ستایش خالصانه خداوند جهان را سزااست که از درگاه لطف و رحمت بی حساب خویش بر من منت گذاشت تا در زیر سایه ی والدینم از مهر و عطوفت آن ها الفبای زندگی را بیاموزم و هم اکنون درانجام این پژوهش از راهنمایی های دلسوزانه استاد بزرگوار آقای دکتر مصطفی صدیقی و ارشادات مفید استاد مشاور آقای دکتر اسدالله نوروزی بهره ببرم و سعادت شاگردی دیگر اساتید گروه زبان و ادبیات فارسی دانشگاه هرمزگان نصیبم گردد .

نهایت سپاس خود را از این بزرگواران ابراز داشته و امیدوارم که این سروران از الطاف بی نهایت الهی به سفره های گرسنه دل های و عطش فراگیران راه علم و اندیشه را برطرف ساخته ، بهره مند شوند مشتاق

دانش بهره برسانند .

فهرست

عنوان

صفحه

1	فصل اول	1
2	1- کلیات	2
2	1-1- مقدمه	2
3	1-2. اهمیت و ضرورت تحقیق	3
3	1-3. هدف های اساس تحقیق	3
11	فصل دوم	11
12	1-2. فرهنگ و ادبیات غیررسمی (عامیانه)	12
14	2-2. فرهنگ و ادبیات کودک	14
24	فصل سوم	24
25	3- مفهوم کودکی در جزیره قشم	25
25	1-3. تولد کودک و باورهای پیرامون آن	25
31	1-1-3. ختنه سوران	31
35	2-3. لایبی ها	35
44	3-3. ترانه ها	44
47	3-4. متل	47
48	6-3. داستان	48
50	1-6-3. پسر و دختر نذری	50
54	2-6-3. پادشاه و آهو	54

593-6-3 دختر پیرزن و پیر مرد
604-3-6 محمدك و شیطان
613-6-5 گاوک و کزوک
643-6-6 ماهان دختر
653-6-7 ملک محمد و اسبش کرلی
723-7 رایج ترین ضرب المثل ها
75فصل چهارم
764-1 بازی های کودکانه در جزیره قشم
764-1-1 کاکا پلنگا KAKA PELENGA
764-1-2 جیم در دست JIM DAR DAST
774-1-3 روا RAVA
784-1-4 کلا (چاله ها) KELA
794-1-5 درا DARA
794-1-6 لوپنگا LOUPENGA
804-1-7 دار تلمپکا DAR TOLOMPAKA
814-1-8 تیله یا بازی TILIYA
824-1-9 پنج ونگا یه قل دو قل PANJ VENGA
824-1-10 کیملیالی لی KIMLIYA
824-1-11 دارتوپا DARTOPA
854-1-12 رمازا RAMMAZA
874-1-14 در وسطا DAR WASATA
884-1-15 چه مروتا MOROOKHTA ČâHAM
894-1-16 دستم چلکا ČELEKA DASTAM
904-2 مکتب خانه های جزیره قشم
934-3 طب سنتی
934-3-1 خرگ (موجود در سهیلی)
944-3-2 بیماری زردی

94	4-3-3 . نفخ شکم
94	4-3-4 . گوش درد
95	5-4-3 . اسهال و استفراغ
97	6-4-3 . تب و سرفه شدید
98	4-3-7 . لوزه
102	8-4-3 . جلاب JOULAB
103	فصل پنجم
104	نتیجه گیری
107	کتاب ها
111	مقالات
112	پایان نامه
113	منابع شفاهی

فصل اول

1- کلیات

1-1- مقدمه

ادبیات عامیانه گستره ای است از مجموعه ترانه های عامیانه، قصه های عامیانه، شعرهای داستانی، چیستان ها، ضرب المثل ها و نمایش های عامیانه که دارای ارزش ادبی بوده و سینه به سینه نقل می شود. (رضوی بهابادی و حسن پور آلاشتی، 1378: 63)

ادبیات عامیانه بخشی از فرهنگ عامیانه است که از عناصر فرهنگ عامیانه بهره می گیرد و نیز خود بخشی از عناصر آن را می سازد. مفهوم کودکی اگر چه در اذهان عوام، از تعریف روشنی برخوردار است، در دوران معاصر به مفهومی بسیار پر مناقشه بدل شده است.

گاه به اقتضای شرایط سنی، تجارب اندک و فقر شناختی، اندام به ظاهر خرد و شرایط روانی خاص، او را موجودی آسیب پذیر و کم اطلاع شمرده اند که قدرت حفاظت از خود در برابر دشواری ها و حوادث را ندارد و بزرگ ترها باید از او مراقبت کنند و گاه شخصیت هایی چون فرانچسکوی قدیس، او را رهبر بزرگسالان دانسته اند و یا مثل تارکوفسکی، کودک را بالغ تر از بزرگان معرفی کرده اند. آداب، باور ها، آیین ها، بازی های مرتبط با کودک از سویی در قلمرو فرهنگ عامیانه جای می گیرند و از سویی دیگر با پیوند خوردن با ترانه ها، قصه ها و مثل ها ادبیات عامیانه را پدید می آورند. ادبیات عامیانه استان هرمزگان سرشار از ترانه ها، قصه های عامیانه و باورهای شگفت است که توانسته با بهره مندی از عناصر صداقت و سادگی حال و هوای گذشته، شیوه

زندگی ، طرز تفکر و گرایش فکری این دیار را به خوبی نمایان سازد .

در فرهنگ مردم قشم دریا، گیاهان، پرندگان و جانوران حضوری فعال دارند که بازتاب آن در زندگی مردم و نیز ادبیات کودکان و نوجوانان دیده می شود.

این پژوهش می کوشد منابع مکتوب و نیز پژوهش میدانی در باره فرهنگ ادبیات عامیانه که با کودک و مفهوم کودکی پیوند دارد، مطالعه و بررسی کند و به مسائلی نظیرانتظار تولد کودک، لایلی های دوران کودکی ، شعر ها، جشن ها، اشعاری که در رابطه با کودک سروده می شود، بازی های کودکانه محلی، وسایل بازی کودکان، مکتب خانه ها و فراگیر قرآن، مثل ها و طب سنتی، عامیانه بکار می رود، بپردازد.

1-2. اهمیت و ضرورت تحقیق

مطالعه ادبیات عامیانه با رویکرد جدید یکی از ضرورت های پژوهشی در دانشگاه های ماست. با این تحقیق به پژوهشگران نویسندگان حوزه ادبیات کودک و نوجوان یاری می شود که برای خلق آثار ادبی با زمینه های بومی و عناصر آشنا از گنجینه های ادبیات عامیانه نواحی ایران بهره بگیرند. از طرفی با این پژوهش می توان جستجویی در ذخیره ذهنی اجداد و نیاکانمان و جامعه آرمانی و آرزوهای دوران کودکی شان انجام داد و متوجه شد که دنیا را چگونه می دیدند.

1-3. هدف های اساس تحقیق

هدف از این تحقیق ابتدا بررسی جایگاه کودک در فرهنگ و آداب عامه و سپس جستجوی مفهوم کودکی در ادبیات عامیانه هرمزگان بامحوریت جزیره قشم است.

1-4. روش تحقیق

این تحقیق از نوع تحقیق بنیادی و از حیث روش توصیفی است. در این تحقیق زمینه های اجتماعی و فرهنگی اشعار عامیانه از لحاظ پیوند با زبان فارسی مورد بررسی قرار می گیرد. برای بررسی این تحقیق ابتدا از روش کتابخانه ای برای بیان کلیات، تعاریف و سرفصل ها ولی برای جمع آوری اطلاعات تحقیق، از روش میدانی استفاده خواهد شد. از آنجایی که در این روش اسناد و منابع فرهنگی، اجتماعی و تاریخی با لهجه و گویش های رایج جمع آوری، تجزیه و تحلیل می شود روش استدلالی و عقلی انتخاب شده است.

1-5. سوال های اساسی تحقیق

برای روشن تر شدن طرح مطالعاتی توجه به این سوالات می تواند مفید باشد

• کودک در فرهنگ عامیانه در جزیره قشم چه جایگاهی دارد ؟

2. آیا مفهوم کودکی در ادبیات عامیانه استان هرمزگان حضور و جایگاهی دارد تا بتواند خود را نشان بدهد ؟

1-6. پیشینه تحقیق

در این زمینه تحقیق مستقلی صورت نگرفته است و در نوشته های زیر به صورت پراکنده اشاره هایی شده است: در زمینه کودک و مفهوم کودکی در ادبیات عامیانه استان هرمزگان «با تکیه بر جزیره قشم» هیچ تحقیق مستقل و مکتوبی صورت نگرفته است و می توان گفت تاکنون اثری کامل و جامع منتشر نشده است.

در زمینه گردآوری و بازنویسی قصه های عامیانه و اشعار عامیانه و مثل ها و ضرب المثل های عامیانه کوشش هایی شده است . در این آثار به عنصر کودک و مفهوم کودکی در فرهنگ ادبیات عامیانه هرمزگان، آنچه که در این طرح مورد نظر است اشاره ای نشده است.

1- با وقار زعیمی، یعقوب (1387) از طارم تا طارم، مشهد: سنبله

نویسنده در این کتاب به فرهنگ و آداب شمال استان هرمزگان می پردازد. آنچه در این کتاب برای ما حائز اهمیت است آداب و رسوم آن نواحی است که به آداب و رسوم عروسی اشاره شده است که تا حدودی به آداب و رسوم قشم نزدیک است. از گیاهان، دارو های دست ساز و بیماری و درمان که بگذریم در این کتاب به باورهای عامیانه اشاره شده است. حکایت و داستان ، شعر و شاعری ، ضرب المثل ، گویش و صرف افعال و واژگان و کلمات رایج در این کتاب بسیار پر رنگ و جالب توجه است.

2- بلوکباشی ، علی (1379) جزیره قشم ، صدف ناشکافته خلیج فارس ، تهران: دفتر پژوهشهای فرهنگی .

این کتاب که در پنج فصل تنظیم شده است. در ابتدا به آشنایی با جزیره و نام آن به صورت کلی می پردازد. در فصل اول به موقعیت طبیعی و جغرافیایی جزیره اشاره کرده است. و در فصل دوم به سیمای تاریخی ، فرهنگی که در آن به جغرافیای انسانی و مواردی چون موقعیت خلیج فارس در جهان کهن، افسانه و ورود نخستین انسان به جزیره، اسکان نخستین گروه های قومی و سپس به جغرافیای تاریخی چون حضور پرتغالی ها و قبایل بنی معین و بناهای تاریخی ، فرهنگی می پردازد. در فصل سوم کتاب به سیمای اجتماعی ، فرهنگی، ترکیب قومی

و جوهی از فرهنگ مادی و معنوی اشاره شده است. سیمای اجتماعی اقتصادی سنتی مردم چون کشاورزی، زراعت، نخل کاری، سرشاخه چینی، ماهیگیری، میگوگیری، صیدمروارید، دریانوردی، کشتی سازی، بافندگی، بازرگانی و اقتصاد جدید در فصل چهارم بیان گردیده است. فصل پنجم که بیشتر مصور است به آموزش و بهداشت و آیین زار زدایی اشاره شده است.

3- بنی هاشمی، سید سلیمان (1388)، بررسی ادبیات شفاهی شهرستان بستک، پایان نامه دوره کارشناسی ارشد دانشگاه هرمزگان

پژوهشگر در این رساله به بررسی ادبیات شفاهی کودکان شهرستان بستک می پردازد. در بخش اول فصل سوم این رساله به توضیح ادبیات شفاهی عامیانه و دیرینگی ادبیات شفاهی در ایران پرداخته است که به این پایان نامه نیز تا حدودی رجوع شده است. در بخش دوم به انواع ادبیات شفاهی می پردازد. علاوه بر این در فصل اول بخش دوم به آموزه ها و ادبیات آموزشی و تعلیمی و در فصل دوم به دعاها و تاثیرات آن در زندگی کودکان پرداخته است. از باورها و لایه ها که بگذریم ترانه ها و ادبیات شفاهی کودکان در این مساله قرار دارد. نویسنده در فصل چهارم رساله به چیستان اشاره دارد. مثل ها و کاربرد آن در ادبیات شفاهی مورد بررسی قرار گرفته و بعد از آن نویسنده به منشاء قصه های فرهنگ عامه پرداخته است.

4- پاکدامن، رحمت الله (1364). قشم جزیره ای آشنا سازمان برنامه و بودجه استان هرمزگان، آگاه. این کتاب در هفت فصل تنظیم شده است در فصل اول به مطالعات تاریخی، جغرافیای طبیعی، سیاسی و انسانی پرداخته

است. فصل دوم به مطالعات جمعیتی همچون ویژگی های جمعیتی جوامع و مهاجرت ها می پردازد در فصل سوم سیمای اقتصادی جزیره قشم از جمله : کشاورزی، محیط زیست و آلودگی ها، صید و صیادی، اهمیت صنایع غذایی دریایی و استقرار آن در جزیره قشم پرداخته است. صنایع کارگاهی کارخانه های کوچک و سبک لنج سازی سنتی و مسائل اقتصادی و اجتماعی آن ، صنایع دستی، وضعیت معادن و ذخایر قابل بهره برداری ، بازرگانی و داد و ستد در جزیره قشم ارتباطات و حمل و نقل اشاره شده است. در فصل چهارم مطالعات مردم شناسی و تشکیلات اداری قرار دارد. فصل پنجم که اهمیت بیشتری نسبت به بقیه فصول دارد مطالعات مردم شناسی زبان و آداب و رسوم ساحل نشینان و ساکنین تنگه هرمز و اصطلاحات و مراسم اهل هوا، موجودات افسانه ای دریای جنوب است و در آخر جزیره قشم به روایت تصویر در فصل هفتم را شامل می شود.

5- پیشداد فر، فرخنده (1387) فرهنگ مردم در توجان، بندرعباس : سازمان چاپ سپاهان

نویسنده در این کتاب در فصل اول به آداب و رسوم مردم در توجان اشاره دارد. برداشت محصول خرما از جمله مطالب جالب در این کتاب است که مورد نظر ماست و اطلاعاتی در مورد درخت خرما و درختان منطقه جنوب در اختیار ما قرار می دهد. در فصل دوم به سابقه کوه ها و گیاهان منطقه و روش استفاده آنها می پردازد. در فصل سوم به بیماری ها و روش درمان آنها اشاره شده است و در فصل چهارم به بازی ها و در فصل پنجم دست نوشته هایی را در اختیار می گذارد.

6- جلالی ، منصور (1387) . بندرعباس در گستره تاریخ و زبان ، تهران : دعوت

بخش یکم فصل اول کتاب نظری اجمالی به تاریخچه بندرعباس دارد. شعر خلیج فارس از جمله مطالب این کتاب در صفحه 16 می باشد. در فصل پنجم به موقعیت جغرافیایی و اقلیمی بندر عباس پرداخته و به زلزله در حوزه بندر عباس اشاره شده است. آنچه که در این کتاب بیشتر مورد نظر ماست بخش سوم آن نیم زبان بندری از صفحه 105 زبان بندری به صورت شعر نظری به زبان مادری و نیم زبان ها و گویش های محلی فرهنگ و لغات نیم زبان بندری، کندوکاو در بنیان و ریشه لغات نیم زبان بندری، کردی، جیرفتی و کهنوجی، لاری، اوزی، لری، بختیاری، زبان پهلوی واژه های خارجی و ضرب المثل و تمثیل در نیم زبان بندری است که نویسنده اطلاعاتی را در اختیار قرار می دهد.

7- دریایی، احمد نور (1384) مراسم آیینی و فولکور مردم بندر کنگ، تهران: احسان

این کتاب که با مقدمه ای به قلم عباس انجم روز و دکتر احمد جولایی شروع می شود در فصل اول به تعریفی از آیین و فولکور می پردازد. در فصل دوم به معرفی بندر کنگ پرداخته که لزوم پژوهش ما نیست. در فصل سوم به انواع مراسم، آیین ها و اعتقادات اشاره دارد که شباهت هایی را در آن با مراسم قشم می توان یافت. در این فصل به تاریخچه مراسم یا مال و شیوه صید مروارید، تاریخچه تجارت مروارید در منطقه، شیوه دریا نوردی و تجارت قدیم، سفر به سواحل هندوستان، مراسم چهاردهی، مراسم اوشار (owshar) و به آب انداختن لنج، بپ دریا ام الداس، مکتب خانه های سنتی، مراسم زریف، مراسم مولودی خوانی، آداب کفن و دفن و مجالس ختم مردگان، قبله دعا (مراسم طلب باران)، دریا ما بر، سال نو دریا، مراسم اهل هوا، و در پایان مراسم عروسی اشاره دارد.

8- دژگانی، فاطمه (1384) ، قشم نگینی بر خلیج فارس ، تهران: سروان

نویسنده کتاب تا حدودی مانند کتاب های عمومی ابتدا به موقعیت جغرافیایی قشم، آب و هوا، جزیره قشم در دوره هخامنشی، آثار ساسانیان در جزیره قشم، اجاره جزیر قشم می پردازد. از سابقه ی تاریخی اقوام و قبيله های گذشته و وضعیت آب جزیره، چاه های آب رسانی و سد و بندها قرار دارد. به شغل های مردم این منطقه چون کشاورزی، دامداری، ماهیگیری، دریانوردی و تجارت اشاره شده و علاوه بر این نویسنده به بهداشت، ارتباطات مکتب خانه ها و مدارس دینی آموزش و پرورش و آموزش عالی و ادارات و تاسیسات دولتی پرداخته همچنین به سوانح طبیعی اشاره شده و از اسلام در جزیره یاد شده است. از مساجد، علما و زیارتگاه ها که بگذریم آنچه حائز اهمیت است آداب و رسوم شهرستان قشم است که شامل نمازها مراسم نیمه شعبان، زنبیل گردانی، قبله دعا، مولودی مراسم زار و مراسم عروسی می باشد به شعرای دیروز و امروز قشم و به اعتقادات مردم و به ضرب المثل و چیستان و بازی های محلی پرداخته است. از اینها گذشته به نام گذاری روستاها در زمان قدیم، صنعت لنج سازی و نساجی در جزیره قشم، اشاره ای شده است. در قسمت های پایانی این کتاب با انواع غذاها و نان ها و دسرهای محلی آشنا می شویم.

9- سایبانی، احمد (1381) بندرعباس و هلال طلایی، تهران: زعیم

نویسنده اطلاعاتی را در مورد قشم از جمله توقیف مدیر گمرک باسعیدو، شعر مدح شاه عباس و امام قلی خان در جنگ نامه قشم، جنگ نامه عشق، تاورنیه و قشم، قشم در عالم آرای

عباسی، قشم در مرات البلدان، سیمای قشم در گزارش محمد ابراهیم کازرونی، آثار باستانی قشم، منطقه باستانی خربزدر قشم، مسجد برخ در قشم، نام های دیگر قشم در اختیار قرار می دهد

10-صمدی، بهمن-عبداللهی، محمد(1358) حیات فرهنگی استان هرمزگان، بندرعباسفرهنگ و هنر.

پژوهشگران در این کتاب، به توضیح مشخصات جغرافیایی استان هرمزگان از جمله آب و هوا و سوابق تاریخی و ویژگی های کلی شهرستان میناب می پردازند. سپس در صفحه 33 به جزیره قشم پرداخته که مورد نظر ما است. در این کتاب که به مساجد، تکایا و بقاع متبرکه استان هرمزگان از جمله بستک و بندر لنگه اشاره شده در ص 61-57 به مساجد و اماکن در جزیره قشم می پردازد. در پرداختن به آثار و بناهای تاریخی استان هرمزگان کتاب به سد تل بالا و آثار کولغان در جزیره قشم، تالاری در قلب صخره خربس از مناطق باستانی جزیره اشاره شده است، قلعه قشم، برکه ها و آب انبارها و تاریخچه آموزش و پرورش شهرستان آبان قشم در این کتاب قرار دارد.

فصل دوم

1-2. فرهنگ و ادبیات غیررسمی (عامیانه)

فرهنگ و ادبیات عامیانه نظر به رفتارهای فرهنگی دارد که به توده های مردم تعلق می گیرد. هر آنچه که به این بخش اجتماع تعلق دارد زیر فرهنگ عامیانه می تواند جمع گردد. فولکور یا فرهنگ عامیانه، اصطلاحی است که موضوعاتی چون اساطیر، افسانه، حکایات، امثال و حکم، رقص، جادوگری، ترانه ها، سرودها، آداب و رسوم را که از نسلی به نسل دیگر انتقال می یابد در بر می گیرد. (بختیاری، 1386: 13)

پس طیف گسترده ای از رفتار انسانی که جنبه عمومی داشته است و در زمان خود را از نسل به نسل دیگر کشانده و البته در این روند به حجم آن اضافه شده، زیر عنوان فرهنگ و ادبیات عامیانه می شود تعریف کرد. « فرهنگ عوام در زبان فارسی معادل کلمه ی بین المللی فولکلور گرفته شده است. فولکور نیز کلمه ای است مرکب از دو جزء یکی Folk و دیگری Lore و معنی آن دانش عوام است. نخستین کسی که این کلمه را به عنوان اسم این رشته آمبرواز مورتن Ambrooise Morton است که به سال 1885 میلادی این عنوان را برگزید و مدتها گذشت تا تمام ملت ها، این کلمه را به همین صورت قبول کردند. و ترکیب مذکور جنبه ی بین المللی به خود گرفت. در زبان فارسی، فولکور را "فرهنگ عامه" و "فرهنگ عوام" و "دانش عوام" ترجمه کرده اند. مرحوم هدایت آن را "فرهنگ توده" خواند و مقاله مفصلی که در حقیقت نخستین دستور عمل برای جمع آوری فولکلور در زبان فارسی است در مجله سخن انتشار داد. و عنوان آن را همین "فرهنگ توده" گذاشت. ادبیات

عامیانه ی ایران - مجموعه مقالات درباره افسانه ها و آداب
و رسوم مردم ایران (محبوب ، 1386 : 35-36)

توده های مردم در روزگاران پیشین که امکانات تحصیلی و آموزشی چندان امروز در دسترس نداشتند و از سویی فضایی برای بازتاب رویاها، آرزوها، خواسته های نداشتند، به صورت رفتارها و گفتار و سخنانی خود را متجلی می ساختند و برای نسل های بعدی به جای می گذاشتند ؛ که امروز به آن فرهنگ و ادبیات عامیانه اطلاق می شود که در شکل های متنوعی نمود پیدا کرده است . این فرهنگ در واقع آئینه ی زندگی مردم بوده است.

«فولکلور مرتبط با کودکان چه از لحاظ ایده و مضمون ، چه از منظر شکل و فرم، خصوصیات روان شناختی و سنی کودکان را مدنظر قرار می دهد. فولکلور کودکان ، شامل آثاری است که برای کودکان آفریده شده است . ویژگی این نوع فولکلور ، مناسب بودن آن با سن و سال کودکان و لحاظ نمودن حالات جسمی و روحی کودکان است. در این تحقیق با طبقه بندی فولکلور کودکان هر رمزگان گامی هر چند کوتاه در دسته بندی و گردآوری و تحلیل این عناصر فرهنگی برداشته شده است. از سوی دیگر برای شناخت عمیق تر یک جامعه، نیاز است که لایه های گوناگون جامعه را واکاوی کرد. انسان امروزی، از معبر تاریخی می گذرد که پیش از او پیشینیانش راههای خود را طی کرده اند از نشانه های پیشرفت هر قوم، توجه به مسائل فرهنگی و ادبیات شفاهی آن جامعه است. به همین جهت نخستین وظیفه سردمداران حوزه ادبیات فارسی، توجه به فرهنگ و ادبیات شفاهی و شناخت اندیشه جمعی و تخصصی کردن مسائل ادبی است.

« (بختیاری، 1386 : 66)